

nog niet vermeld uit Friesland (J.Kuchlein, De Kleine Vlinders). De rups is een mineerder op coniferen en kan plaatselijk talrijk en schadelijk optreden.

Argyresthia trifasciata

's Avonds werden er 3 opstellingen met lampen en lakens neergezet. We lokten naast meer dan 64 soorten macrovlinders ook tientallen Meikevers. Van de nachtvlinders behoorden 14 tot de uilen, 29 tot de spanners en 21 tot andere families. De opvallendste nachtvlinderwaarneming was de uil *Pachetra sagittigera*, die pas aan het eind van de avond op het doek kwam zitten. Deze uil was eenmaal gevangen in Sexbierum (B.J.Lempke 1985, Vlinders van Friesland). De rups leeft op grassen. In Nederland komt deze uil voor op zandgronden en in bosachtige streken, zoals op de Veluwe. In het noorden was deze uil ook van Grollo bekend. Tijdens de NEV-excursie bij Ter Apel (16 juni 2001) is de vlinder ook gevangen. Op 21 mei hebben Gerrit Tuinstra en Henk & Auke Hunneman op dezelfde plaats in Bakkeveen van *P.sagittigera* nog 16 exemplaren waargenomen, onder andere ook gelokt met stroop.

Pachetra sagittigera

Determinatiecursus nachtvlinders.

Siep Sinnema

In de vorige Flinterwille stond de aankondiging van de determinatiecursus; inmiddels is de cursus geweest en we kunnen wel stellen dat het een succes is geworden.

Aan de cursus werd deelgenomen door 16 cursisten; onder de cursisten waren een flink aantal leden van de Vlinderwerkgroep Friesland, namelijk John Boosman, Oebele Idema, Abel en Francisca Jagersma, Johan Meijer, Annie Trinks en Luut de Zee. Positief was ook, dat van de overige deelnemers een flink aantal na de cursus ook lid van onze Vlinderwerkgroep is geworden. De cursus werd gehouden op drie woensdagavonden in april (10, 17 en 24 april) in de Naturij te Drachten. De cursus werd gegeven door Hans Bijl, Jannie Sinnema en Siep Sinnema. Op de eerste avond kwamen voor de pauze aan bod: de bouw van vlinders, levenscyclus, verschil tussen dag- en nachtvlinders en het onderscheiden

van de belangrijkste nachtvlinderfamilies. Op de tweede avond lag de nadruk voor de pauze op het kweken van nachtvinders, camouflage, mimicry, rupsen en allergieën t.g.v. rupsen. Op de derde avond tenslotte werden in het eerste deel van de avond behandeld: biotoop en nachtvinders, bescherming van nachtvinders en trekvlinders onder de nachtvinders. Op elk van de cursusavonden moesten de cursisten na de pauze aan de hand van geprepareerd materiaal zelf aan de slag om de vlinders te determineren; hierbij kon gebruik worden gemaakt van aanwezige boeken, zodat men ook een idee kreeg van de kwaliteit van de diverse determinatieboeken. Tevens had men als opdracht zelf nachtvinders mee te nemen, die thuis bij de buitenlamp kwamen zitten; ook het determineren hiervan was een vast onderdeel. Tenslotte werd op elk van de avonden een HPL-lamp met laken buiten opgesteld, zodat aan het eind van de cursusavond rond tien uur het geleerde direct in praktijk kon worden gebracht. Ondanks de lage temperaturen konden op het laken toch nog heel wat soorten worden waargenomen. Alle cursisten werden bij de start van de cursus voorzien van een cursusboek. Een aantal cursisten heeft in de loop van het seizoen nog deelgenomen aan de excursies, die door de Vlinderwerkgroep werden georganiseerd.

Het determineren van nachtvinders is toch een beetje lastiger dan het op naam brengen van dagvlinders, maar we hopen dat de cursus ertoe heeft bijgedragen dat de deelnemers over de drempel zijn en dit seizoen enthousiast aan de slag zijn gegaan met de nachtvinders. Waarschijnlijk is er in deze Flinterwille al wat van te lezen.

Excursie Fochteloërveen

Henk en Auke Hunneman

Op 22 juni verzamelden zich, ondanks het sombere weer, toch nog 15 deelnemers bij de werkschuur van Natuurmonumenten voor de traditionele excursie naar het Fochteloërveen. Velen van hen waren gekomen voor het veenhooibeestje (*Coenonympha tullia*), en hoewel de excursie middenin de vliegtijd was gepland, leek de kans uiterst klein ze waar te nemen. Noodgedwongen werd de aandacht dan ook enigszins verlegd naar rupsen en zelfs coconnen, getuige het soortenlijstje van de middagexcursie: rupsen van *Malacosoma castrensis* (25 exx.), *Lasiocampa trifolii* (1 ex.), *Orthosia incerta* (1 ex.), *Dicallomera fascelina* (1 ex.) en coconnen van *Euthrix potatoria* (15 exx.). Eén van die spaarzame momenten dat de zon door het wolkendek brak, bleek voor een veenhooibeestje voldoende om de vlucht te nemen en zich aan het verzamelde publiek tentoon te stellen en uitgebreid te laten fotograferen. Hierdoor was de middagexcursie voor velen geslaagd!

's Avonds werd tegenover en achter de werkschuur met in totaal vier lampen gelicht, niettegenstaande het aanvankelijk nog regenachtige weer. Het bleek desondanks behoorlijk te vliegen en al met al werden 124 taxa genoteerd, waaronder 12 kleine vlinders. Interessante soorten waren: *Gastropacha quercifolia* (9 exx.), *Furcula bicuspis* (1 ex.), *Gluphisia crenata* (1 ex.), *Moma alpium* (2 exx.), *Acronicta menyanthidis* (1 ex.), *Hypenodes humidalis* (4 exx.),